

Lezita Grevi, Türkiye'de Sol ve Sol Milliyetçilik

Geçtiğimiz günlerde sosyal medyada oldukça yankı bulan bir grev gerçekleşti. Türkiye'de grev, sendika, eylem gibi kavramlar çok fazla ilgi görmese de bu grev üzerine oldukça fazla konuşuldu. Bu grevin bu kadar konuşulma sebebi Lezita firmasının toplu iş sözleşmesi isteyen ve bu sebeple grev yapan işçilere karşı grevi kırmak amacıyla Hindistan'dan işçi getirmesi ve bunun üzerine Zafer Partisi lideri Ümit Özdağ'ın alana giderek greve destek vermesiydi.

Değerlendirmeye başlarken bu olayın birçok farklı yönü olduğunu ve bunları teker teker ele almaya çalışacağımı belirtmeliyim. Birinci nokta, Türkiye'deki işçi hakları ve bu konudaki toplumsal bilinç eksikliği. Türkiye maalesef işçi hakları, çalışma saatleri ve ücretler konusunda Avrupa'ya kıyasla oldukça geri bir konumda. Sendikalaşma minimum düzeyde, var olan sendikaların çoğu ise işçi haklarını korumak yerine sermayedarların ve hükümetin isteklerini yerine getirme eğiliminde.

Mesai ücretlerinin ödenmemesi, yıllık izin hakkının yalnızca bir yılı doldurduktan sonra verilmesi, o iznin de istenilen zamanda kullanılamaması, ücretlerin düşüklüğü, beyaz yakalı çalışanlar için sosyal yaşam-ış hayatı dengesinin işveren lehine bozulması gibi birçok sorunla karşı karşıyayız. Daha gitmemiz gereken çok yol var.

Pandemi döneminde yaşananlarla birlikte Türkiye'de bilinçli bir şekilde iş gücünün değerini zayıflatmak ve servet transferini hızlandırmak amacıyla uygulanan ekonomi politikası son dört yılda işleri daha da zora soktu. Bunlar zaten bildiğimiz ve herkesin söylediği şeyler, hepimiz yaşayarak gördük, bu sebeple bu konuda daha fazla detaya girmeyeceğim.

Eskimiş Kimlik Siyaseti

Yapısal sorunlara değinmemin ardından tam bu noktada meselenin ikinci önemli ayağına geliyoruz. Bu sorunlar var ama bu sorunlara değinen, sürekli gündemde tutan, insanların yaşadığı problemlere karşı onlara çıkış yolu gösteren bir muhalif ses duydunuz mu?

Konuşurken de yalnızca bir iki basın açıklamasında geçiştirmekten ya da meclis konuşmalarında bir iki cümleyle konunun üzerinden atlamaktan bahsetmiyorum. Toplumu bu konularda örgütleyip bıkmadan usanmadan benzer sorunları dile getirmekten bahsediyorum.

Artık klişeleşmiş ancak gerçeği de yansıttığını inkar edemeyeceğimiz bir şekilde Türkiye’de ve dünyada sol hareketler kimlik siyasetine sıkışmış durumda. ABD’de 2011 yılında Occupy Wall Street eylemini yapan sol hareketlerin eylem alanı bugün LGBT, trans ve siyahi hakları üçgenine sıkışmış durumda. Her sene bu sol (ya da sol liberal demek daha uygun olabilir) gruplar, Onur Haftası’nda ve BLM protestoları sırasında büyük şirketlerin bu dönemlere özel çıkarttıkları ürünleri tüketiyor, ekonomik sistemin yapısına yönelik herhangi bir eleştirel ses yükseltmiyorlar. Türkiye progresiflik anlamında ABD’den birkaç adım geride olmasına rağmen, bizim yapısal sorunlarımızın daha derin ve toplumdaki sefaletin daha yoğun hissediliyor olmasına rağmen, Türkiye’de en çok temsil edilen ve kendisini sol olarak tanımlayan üç parti CHP, TİP ve HDP de kimlik siyasetine sıkışmış durumda.

Altılı Masa sürecinde altı benzemizin bir araya getirilme çabasının altında da bu kimlik siyaseti yatıyordu. Altı parti sanki altı farklı kimliğin temsilcisiymiş, bu sözde kimliklere sahip insanlar da kesinlikle bu partilere oy verecekmiş, o zaman bu partiler bir araya gelirse oyları alt alta toplanacakmış ve böylece seçimler kazanılacakmış gibi bir bakış açısı hakimdi. Ama siyasette bunun böyle olmadığını hepimiz gördük ve bir senedir de üzerine konuşuyoruz.

CHP lideri Özgür Özel’in kurultay sürecinde “bizce sağ-sol ayrımı bitmedi, Türkiye’de derin bir yoksulluk var; bununla mücadele etmemiz için sol politikalara dönmeliyiz” gibi açıklamaları vardı. Genel başkan olduktan sonra bu yönde bir adımını gördük mü? Türk-Kürt, Alevî-Sünni diyerek insanların kimlikleri üzerinden oy toplamaya çalışmaya tıpkı Kemal Kılıçdaroğlu gibi devam etti. Diğer muhalefet partileri için de benzer bir durum söz konusu. Oysa farklı kimlikteki insanların sorunları da benzer. Aynı yoksulluktan ve haksızlıklardan toplumun tüm kesimleri zarar görüyor. Bu sorunlara mantıklı çözüm önerileri ortaya koyarsanız ve ısrarlı bir şekilde bu çözüm önerilerini tekrar ederek topluma anlatırsanız kimliği fark etmeksizin herkesin oyunu alabilirsiniz.

İdeolojiniz olmasın, belli bir kimliğe sahip olmayın, yalnızca teknokratik bir noktadan sorunları belirleyerek çözüm önerileri sunun ve bu da yeterli olur demek istemiyorum. Ancak bir siyasi parti kendisini yalnızca belli bir kimliğin karşısındaki başka bir kimlik olarak tanımlarsa belli bir oy oranına ulaşabilir fakat toplumun sorunlarına çözüm üretemez.

İthal Ucuz İş Gücü

Lezita Grevi meselesinin bir diğer önemli noktası da firmanın grevi kırmak amacıyla Hindistan'dan işçi getirdiği iddiası. Türkiye'deki düzensiz göç meselesini iktidarın ve sermayenin ekonomik hedeflerinden bağımsız düşünmememiz gerekiyor. Türkiye'deki işçiler insanca şartlarda ve hak ettiği ücretlerle çalışmak istiyor ve bu da en doğal hakkı. Bu amaçla yaptıkları grev ise yabancı işçilerle kırılmak isteniyor. Bunda da başarılı olunuyor, fabrika çalışmaya devam ediyor çünkü dünyanın öbür ucundan gelen bu işçiler vatandaşımızın kabul etmeyeceği şartlar ve ücretlerle çalışmayı kabul ediyorlar.

Özellikle sol çevreler tarafından çok fazla kullanılan bir slogan var: "Bizi soyanlar göçmen ve yoksul değil, buralı ve zengin". Bir noktada haksız bir söz sayılmaz. Sonuçta kendi ülkesini bırakıp göç ederek para kazanmaya çalışmaya gelen yabancıların bireysel olarak suçu yok. Ancak sistematik olarak Türkiye'deki iş gücü piyasasına dahil olarak fiyatları düşürmeleri, grev kırıncılığı yapmaları bizlerin soyulmasına hizmet ediyor.

Ümit Özdağ'ın alana giderek işçilere destek olması ve işçilerden de teveccüh görmesi özellikle sosyal medyada TİP'liler tarafından tepki ile karşılandı. Bu tepkinin sebebini anlayabiliyorum çünkü işçiler tarafından kendilerine gösterilmeyen teveccühün "milliyetçi" bir partinin genel başkanına gösterilmesi istemedikleri bir durum.

Ümit Özdağ'ın sırf göçmen işçi getirildiği için bu meseleden kendisine göçmen karşıtlığı ile oy devşireceği için grev alanına gittiğini ve aslında işçileri düşünmediğini çünkü milliyetçiliğin sermaye ile iş birliği anlamına geldiğini savunanlar oldu. Buna ek olarak göçmen işçiler ile yerli işçilerin birlikte örgütlenmeleri gerektiğini dile getirenler de vardı. Öncelikle şunu söylemeliyim ki işçilere onların işçi olduklarını hatırlatmaya ihtiyacımız yok. Onlara yine kimlikçi bir noktadan yaklaşarak göçmenlerle beraber örgütlenmelisiniz, ayrımcılık yapmamalısınız diyerek verdikleri mücadeleyi baltalamanın da bir anlamı yok. Böyle söylemlerle alana giderseniz neden bizimle dayanışmıyorlar, neden bize Özdağ kadar teveccüh göstermiyorlar diye kendinize sorabilirsiniz.

Sol Milliyetçilik

Gelelim milliyetçilerin sermaye yanlısı olduğu, işçilerin hakkını düşünmediği ve Özdağ'ın miting alanına yalnızca göçmen düşmanlığı yapmak için gittiği argümanına. Evet, Türkiye tarihine bakıldığında kendisini milliyetçi olarak tanımlayan partiler ve hükümetler genellikle sermaye yanlısı ve liberal politikalar yürütmüşlerdir. Menderes, Demirel, Özal, Erdoğan vs. Ancak milliyetçi bir bakış açısı esasen kendi vatandaşının refahının tıpkı diğer müreffeh ülkelerdeki gibi yüksek olmasını ister.

Türk insanını yoksulluğa sürükleyen, sermayenin elinde resmen köleleşmesini sağlayan AKP hükümetinin ve onunla iş birliği yapan MHP'nin milliyetçi olduğunu düşünmek elbette mümkün değildir. Onların sürekli olarak "yerli-milli" vurgusu yaparak kendilerine destek olmayan tüm görüşleri yaftalamak için kullandıkları dil, olsa olsa en fazla bir "devlet fetişizmi" olarak adlandırılabilir. Mensubu olduğunuz milletin fertlerinin iyi bir şekilde yaşaması gerektiğini, sefalet çekmemesi gerektiğini düşünmüyorsanız zaten nasıl milliyetçi olabilirsiniz ki?

Günümüzde mevcut neo-liberal ekonomik düzenin, özellikle bizim gibi kapitalizmin vahşi bir şekilde uygulandığı ülkelerde yoksullaşmaya yol açtığı yadsınamaz bir gerçek. Bu yoksullaşmayı bitirmek için ise adil paylaşımın sağlanması gerekiyor. Milliyetçilerin birinci hedefi bu adil paylaşımın gerçekleşerek milletin her bir ferдинin refahının artması için uğraşmak ve bunu yaparken de ekonominin planlı bir şekilde idare edilmesini sağlamaya çalışmak olmalıdır. Pandemi ile birlikte devlet kapasitesinin artması bunun mümkün olduğunu bize gösterdi.

Sömürü, rant ve israfa dayalı bir sisteme karşı çıkan, işçileri ezen ve yurt dışından işçi ithal ederek düzenin devamını sağlamaya çalışanlara karşı duran bir parti, toplumdaki destek görüyorsa ancak sırf milliyetçi diye işçilerin haklarını düşünmüyor diye yaftalanıyorsa Türkiye'de solun geldiği durumu daha da derin incelemek gerekir. Bu kadar derine bu yazıda girmeyeceğim. Ancak son olarak diyebilirim ki, ayrılıkçı yapılarla iş tutan, yurt dışından ithal sol-liberal fikirler ile burada kimlik siyaseti yapan ve vatandaşı hor gören bir zihniyete sahip "Türkiye solcularına" karşı solun gerçek değerlerini savunmak da işçileri örgütleyerek onların sorunlarını dile getirmek de Türk milliyetçilerine kalmış gibi gözüküyor.

Osman Can Akdeniz, "Lezita Grevi, Türkiye'de Sol ve Sol Milliyetçilik",

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/lezita-grevi-turkiyede-sol-ve-sol-milliyetcilik/>

(Yayın Tarihi: 9 Nisan 2024).